

وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران
 اداره آموزش و پرورش شهرستان قلعه گنج
 دبیرستان دخترانه ممتاز

بسم تعالی
 نام درس: علوم و فنون ادبی
 نام و نام خانوادگی:
 رشته: انسانی
 پایه: دهم

صفحه: 1
 تاریخ امتحان:
 ساعت امتحان:
 مدت امتحان: 60
 طراح: محمودی

سوالات

ردیف	سؤالات	نمره												
1	عبارات زیر را با کلمات مناسب تکمیل نمایید. هر مورد 0/25 الف) هر چیزی ذهن ما را به در آورد، متن است. ب) نخستین گام موثر در رویارویی متن منظوم است. ج) اساسیترین عامل پیدایی شعر است. د) واج آرایی از محسوس تر است. ه) آثار برجای مانده زبان فارسی باستان، فرمانها و نامه‌های شاهان هخامنشی است که به خط نوشته شده است. و) در زبان فارسی واج وجود دارد. ز) در زمان سامانیان، عمده‌ترین مرکز فرهنگی به شمار می‌آمد.	2												
2	تعیین کنید کدام یک از موارد زیر صحیح و کدام غلط است. الف) استشمام عطر گلها، یک متن به شمار می‌آید. ☐ ص ☐ غ ب) منظومه "درخت آسوریک" اصل پهلوی دارد. ☐ ص ☐ غ	0/5												
3	گزینه مناسب را انتخاب کنید. الف) کدام گزینه از انواع شعر فارسی در قرن های چهارم و اوایل قرن پنجم نبود؟ حماسی ☐ تعلیمی ☐ غنایی ☐ ب) نویسنده کتاب "تاریخ الرسل والملوک" از کیست؟ ابوعلی بلعمی ☐ محمد جریر طبری ☐ منصور بن نوح سامانی ☐	0/5												
4	به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) زبان های ایرانی میانه به چند گروه تقسیم می شوند؟ ب) چرا به زبان فارسی نو، "فارسی دری" هم گفته می شود؟	1												
5	نوع لحن و خوانش ابیات زیر را بنویسید. الف) بوی گل و بانگ مرغ برخاست هنگام نشاط و روز صحراست ب) دلم دربند تنهایی بفرسود چو بلبل در قفس روز بهاران	1												
6	واج "و" و "در کدام یک از واژه های داده شده مصوّت است؟ الف) صورت ☐ ب) روانه ☐	0/5												
7	برای کاربردهای گوناگون (صامت و مصوّت) واج زیر، نمونه هایی بنویسید. "ی" صامت: مصوّت:	1												
8	جدول زیر را کامل کنید.	1												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>کلمه</th><th>هجاء</th><th>واج</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>گل</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>خواهش</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>آرام</td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table>			کلمه	هجاء	واج	گل			خواهش			آرام		
کلمه	هجاء	واج												
گل														
خواهش														
آرام														

ردیف	سؤالات	نمرات
9	نوع هجاهای واژه‌های « آسمانی » و « جوانمردی » را بنویسید. آسمانی: جوانمردی:	1
10	در مصراع « نه من ز بی عملی در جهان ملولم و بس ملالت علما هم ز علم بی عمل است » نمونه « واج آرای » را بیابید.	0/5
11	در بیت " در دل چگونه یاد تو می میرد یاد تو یاد عشق نخستین است " نمونه « واژه آرای » را بیابید.	0/5
12	انواع سجع را در عبارت های زیر پیدا کنید. الف) توانگری به هنر است نه به مال ، و بزرگی به عقل است نه به سال..... ب) سرّ عشق ، نهفتنی است نه گفتنی..... ج) مُلک بی دین باطل است و دین بی ملک ضایع	1/5
13	نوع سجع دو واژه زیر را بنویسید و به جای واژه دوم ، واژه‌های بگذارید که بالاترین ارزش موسیقایی را در میان سجع ها داشته باشد. ساز شیراز	1
14	نمونه زیر را از نظر ویژگیهای قلمرو زبانی بررسی کنید (سه مورد) آلا یا خیمگی، خیمه فروهل که پیشاهنگ، بیرون شد ز منزل تیره زن بزد، طبل نخستین شتربانان هم ببندند محمل نماز شام نزدیک است و امشب مه و خورشید را بینم مقابل ولیکن ماه دارد قصید بالا فروشد آفتاب از کوه بابل	1/5
15	اشعار زیر را از نظر قلمرو ادبی بررسی کنید. (3 مورد) الف) هر که زین گلشن، لبی خندان ترا ز گل بایدش خاطری فارغ ز عالم چون تو گل بایدش ب) خُردهای از مال دنیا در بساط هر که هست جبهه وا کرده ای پیوسته چون گل بایدش پ) هر که میخواهد که از سنجیده گفتاران شود بر زبان، بندگرانی از تأمل بایدش ت) صبر بر جور فلک کن تا برآبی روسفید دانه چون در آسیا افتد تحمل بایدش ث) قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن از کنار ابر، تا دریا تنزل بایدش	1/5
16	نمونه زیر را از نظر ویژگیهای قلمرو فکری بررسی کنید. آب را گل نکنیم در فرودست انگار، کفتری میخورد آب یا که در بیشه دور، سیرهای پر میشوید یا در آبادی ، کوزه‌های پر میگردد آب را گل نکنیم	1
17	دو مورد از نکات فکری و ادبی متن زیر را شناسایی کرده و بنویسید. « روزی شخصی پیش بهلول بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته اند. گفت: آب و گل تو را نیکو سرشته اند، اما لگد کم خورده است! » 1 - ادبی: 5 - فکری:	0/5
صفحه 2 از 2 مانا و سریلند باشید جمع نمرات: 20		

دقیقه

ردیف	راهنمای تصحیح	محل مهر یا امضاء مدیر												
1	الف) پویایی مصوت هـ) میخی ب) خوانش یا خواندن دقیق متن و) 29 ج) عاطفه د) صامت از ز) بخارا													
5	الف) صحیح ب) غلط													
3	الف) تعلیمی ب) محمد جریر طبری													
4	الف) پارتی و پهلوی ب) زبان دریاری ساسانیان ، زبان محاوره و مکاتبه مقامات دولتی بوده است.													
5	الف) شادوبانشاط ب) غم و اندوه													
6	الف													
7	"ی" صامت : یلدا مصوت : سینی													
8	<table border="1"> <thead> <tr> <th>واچ</th><th>هجا</th><th>کلمه</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>گ / و / ل</td><td>گل</td><td>گل</td></tr> <tr> <td>خ / ا / ه / ـ / ش</td><td>خا / هیش</td><td>خواهش</td></tr> <tr> <td>ء / ا / د / ا / م</td><td>آ / رام</td><td>آرام</td></tr> </tbody> </table>	واچ	هجا	کلمه	گ / و / ل	گل	گل	خ / ا / ه / ـ / ش	خا / هیش	خواهش	ء / ا / د / ا / م	آ / رام	آرام	
واچ	هجا	کلمه												
گ / و / ل	گل	گل												
خ / ا / ه / ـ / ش	خا / هیش	خواهش												
ء / ا / د / ا / م	آ / رام	آرام												
9	آسمانی : آ / س / ما / نی 0/25 جوانمردی : ج / وان / مَر / دی 0/25 - u - - - 0/25													
10	م و ل													
11	یاد													
12	الف) متوازی ب) مطرف ج) متوازن													
13	مطرف / ناز (یا هر واژه دیگر)													
14	1- ساخت تاریخی افعال 5- بکارگیری واژه های ترکیبی 3- کاربرد اصطلاحات علمی 4- سادگی و کوتاهی جملات 2- ساده بودن زبان 6- کاربرد واژگان مهجور (3 مورد کافیت)													
15	خاطری فارغ ز عالم چون توگل بایدهش : تشبیه خُرد های از مال دنیا و جبهه و کرده ای و تا برای روسفید : کنایه قطره آبی که دارد در نظر گوهر شدن : تشخیص آب و ابر دریا و قطره: مراعات نظیر													
16	زندگی را با ارزش ببندارید ، و با چیزهای آلوده و فاسد آن را آلوده نکنیم ، زیرا انسان هایی وجود دارند که زندگی ر دوست دارند یا دعوت به آشتی و صلح با طبیعت													

17	1 - ادبی: تضاد: آب و گل و ادب و بی ادبی یا تمثیل برای تربیت صحیح یا کنایه : لگد کم خورده است یا مراعات نظیر: آب و گل و سرشتن (فقط یک مورد) 5 - فکری : تعلیمی یا اشاره به سرشت نیکوی انسان توجه به تربیت صحیح (یک مورد)
جمع بارم :20نمره	نام و نام خانوادگی مصحح : امضاء: